

bruget er henvist til Understøttelse af Staten, maa det saa meget mere være Tilfældet for Industriens Vedkommende. Og her kan det kun forklares af vore ejendommelige Forhold, at Bevidstheden om, hvor nødvendigt det er at udvikle og støtte Industrien, ikke har udviklet sig fra neden og op efter, at det ikke er den offentlige Mening, der har foranlediget Statens Virksomhed paa dette Omraade, men at hele Bevægelsen er gaaet ud fra oven, fra Staten selv.

Statens industrifremmende Virksomhed kom først til Udtryk ved Tilvejebringelsen af Lov XLIV 1881, som omhandlede de Understøttelser, der fra Statens Side vilde være at yde den indenlandske Industri. Støttet paa denne Lov opstod 280 ny Fabrikker, 4 Fabrikker optog ny Driftsgrene, og 195 gamle Fabrikker gjorde Brug af de garanterede Begunstigelser. Da der imidlertid iblandt de ny Fabrikker befandt sig 227 til Landbruget knyttede Spiritusbrænderier, havde denne Lov kun en meget ringe Virkning paa den egentlige Fabrikindustri.

Større var Virkningen af den i samme Retning tilvejebragte Lov XIII 1890, og endnu gunstigere Resultater opnaaede den ogsaa nugældende Lov XLIX 1899. Medens disse tre Love vare gældende, blev der oprettet 838 ny Fabrikker, deriblandt 432 til Landbruget knyttede Spiritusbrænderier; 43 allerede bestaaende Fabrikker have optaget ny Driftsgrene, medens 408 gamle Fabrikker, deraf 140 til Landbruget knyttede Spiritusbrænderier, gjorde Brug af Lovens Begunstigelser. Af de ny Fabrikker falde de fleste (477) paa Næringsmiddel-Industrien, 83 paa den kemiske og ligeledes 83 paa Textilindustrien, 58 paa Jern- og Metalindustrien, 42 paa Maskinfabrikationen, 49 paa Sten-, Ler- og Glasindustrien, 26 paa Træ- og Benindustrien, 10 paa Papirindustrien og 3 paa Læderindustrien og endelig 8 paa Beklædningsindustrien. Af de nævnte 1,289 Fabrikker, som Staten ydede Begunstigelser, have under de anførte Loves Bestaaen ialt kun 83 indstillet deres Virksomhed.

Dog viste det sig bestandig tydeligere, at de hidtil indrømmede Begunstigelser ikke formaa at fjerne de Vanskeligheder, som staa i Vejen for Industriens Opblomstring hos os. Understøttelsen fandt Sted igennem Subventioner, men Staten anvendte ikke dette Mittel i den nødvendige Maalestok. Først i Aaret 1890 begynder den kraftigere Ophjælpning af Fabriksindustrien, og fra 1890 til 1906 fik ialt 730 Fabrikker Del i større Begunstigelser. Af disse have 80 imidlertid indstillet Driften, medens denne foreløbig hviler i 20. De i Drift værende Fabrikker beskæftige 71,403 Arbejdere, hvis Lønninger med et rundt Tal kunne ansættes til 50 Millioner Kr. aarlig. Desuden er i den sidste Tid Oprettelsen af 28 ny Fabriksvirksomheder samt Udvidelse af 14 bestaaende Fabrikker sikret, hvilke 42 Fabrikker ville beskæftige ca. 7,600 Arbejdere, og endvidere er der Udsigt til Oprettelse af 19 ny og Udvidelse af 3 gamle Fabrikker, i hvilke 5,500 Arbejdere ville finde Beskæftigelse.

Til Trods for alt dette maa der endnu udrettes særdeles meget paa dette Omraade, for at den indenlandske Industri kan blive i Stand til at dække Behovet af de dagligdags Forbrugsartikler, i det mindste i større Omfang. En Fremmelse i stor Stil af Industrien er ikke blot nu nødvendig, fordi vi maa forberede os til den økonomiske Selvstændighed, den vil ogsaa være nødvendig i det selvstændige Toldgebet. For Øjeblikket maa vi imidlertid forøge den umiddelbare Understøttelse af Industrien, og dette tilsigter det foreliggende Udkast, som foruden de hidtidige Begunstigelser ogsaa ønsker at sikre den umiddelbare Hjælp. Vi maa, da den indenlandske Kapital her ikke strækker til, ogsaa kalde den udenlandske til Hjælp og byde den passende Fordele, og vi maa være forberedte paa i de første ti Aar at anvende mindst 15—20 Millioner Kroner aarlig i disse Øjemed.

Udkastet stiller endvidere de offentlige Leverancer i Industriophjælpningens Tjeneste. Efter de foreliggende dog kun tilnærmelsesvise Data beløbe disse Leverancer sig til ca. 150, med Bygninger til 200 Millioner Kroner, hvilket Beløb nu skal sikres den indenlandske Industri. Endelig vil Udkastet ogsaa lette Løsningen af Spørgsmaalet om Arbejderboliger, og i denne Retning foretager Regeringen her det første Skridt.